

наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 45 (1040) 9 ЛІСТАПАДА 2011 г.

Што будзе з Менскім міжнародным аўтавакзалам?

Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы імя Францішка
Скарыны”

220034, г. Мінск, вул. Румянцева, 13, тэл./факс 284-85-11

Рэализаваны рэгіструм № 539 ААТ “Белінвестбанк” г. Мінск, вул. 73

21 верасня 2011 г. № 87

Сп. М. А. Ладуцьку,
Старшыні Мінскага гарвыканкама
220030, г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 8

Паважаны Мікалай Аляксандравіч!

У грамадскае аб'яднанне “Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны”
паступаюць дзясяткі скаргаў ад грамадзян Беларусі на адсутніць беларускамоўнага афармлення
будынка новага мінскага аўтавакзала. Звычайна ў любой краіне міжнародны аўтавакзалы маюць
наглядную інфармацыю на некалькіх мовах, прычым, пераважае мова тытульнай нацыі. Людзі,
якія афармлялі мінскі міжнародны аўтавакзал, мабыць, мараць далуччыцца да суседніх дзяржаў
у якасці Мінскай губерні, не разумеючы таго, што ў гэтым выпадку міжнародны аўтавакзал будзе
проста непатрэбны.

Складваецца ўражанне што яны не падзяляюць думку Кіраўніка Беларускай дзяржавы:
“На Беларусі ніколі не перасохнучь кропіцы народнай мудрасці, таленту, любові да роднай мовы,
культуры і традыцый Бацькаўшчыны”.

Просім Вас як мага хутчэй увесці дзяржаўную беларускую мову ў інфармацыйнае
афармленне новага аўтавакзала на належным узроўні.

З павагай,

Старшыня ГА “ТБМ імя Ф. Скарыны”

Алег Трусаў.

МИНСКІ ГАРАДСКІ
ВЫКАНАЎЧЫ КАМІТЭТ

ір. Незалежнасці, 8, 220050, г. Мінск
Тэл./факс (017) 2270575, 2276866

Р/с 3604740104015 у філіяле № 539
ААТ “Белінвестбанк” г. Мінск, вул. 73

№ 11 2011 № 09 16 6/358
На № 32 да № 65 16/1

Аб інфармацыйным афармленні
будынка аўтавакзала

Мінскі гарадскі выкананічны камітэт падтрымлівае зацікаўленасць грамадзян Беларусі ў
беларускамоўным інфармацыйным афармленні будынка Мінскага аўтавакзала па вуліцы
Бабруйскай і паведамляе наступнае.

Інфармацыйнае забеспечэнне будынка аўтавакзала не завершана. У бліжэйшы час плануецца
выкананічны афармленне інфармацыйных табло на беларускай і рускай мовах (для міжнародных
рэйсів - на рускай і англійскай мовах), афармленне інфармацыйных паказальнікаў - на беларускай
і рускай мовах, інфармацыя на электронных табло, якія размешчаны на пероне аўтавакзала, будзе
падавацца на беларускай і англійскай мовах.

Намеснік старшыні

У.В. Калтовіч.

Каляндар “Родны край”

У выдавецстве Беларусь выйшаў адрэўні каляндар “Родны край” на 2012 год. Каляндар выйшаў накладам 7000 асобнікаў (каляндар на 2011 год быў выдадзены на-

кладам 9000 асобнікаў).

Новы каляндар ужо паступіў у продаж.

Сябры ТБМ, калі ў нейкім горадзе каляндар у продаж не паступаў звартайцца да дырэктараў кнігарняў, а калі не дапаможа, пішыце скаргі і паведамляйте ў Сакратарыят ТБМ. Кожны грамадзянін Беларусі ў кожным раёне павінен мець магчымасць набыць каляндар на роднай мове.

ISSN 2073-7033

9 772 073 703 003 >

90-гадоў з дня нараджэння Віктара Роўды

РОЎДА Віктар Уладзіміровіч, народны артыст СССР, народны артыст Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі, мастацкі кіраўнік і галоўны дырыжор Акадэмічнага хору Нацыянальнай тэлерадыёкампаніі Рэспублікі Беларусь, загадчык кафедры харавога дырыжыравання Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыки, прафесар.

Віктар Роўда нарадзіўся 10 лістапада 1921 года ў г. Смаргонь. Скончыў Віленскую духоўную семінарыю, дырыжорска-харавое і вакальнае аддзяленне Віленскай кансерваторыі ў прафесара К. Кацецкаса ў 1951 годзе, аспірантуру Маскоўскай дзяржаўнай кансерваторыі імя П.І. Чайкоўскага па класу выдатнага майстра харавога мастацтва А.В. Свешніка. Далейшая работа ў якасці хормайстра Дзяржаўнага акадэмічнага рускага хору СССР і выкладчыка Маскоўскай харавой вучэльні, паспяховая абарона кандыдацкай дысертациі па праблемах выканання народнай песні ў ака-

дэмічным хоры вылучылі В.У. Роўду ў шэрагі вядомых музыкантай-інтэрпретараў харавога спеву, дасведчаных дырыжораў.

З 1955 года В.У. Роўда — вядучы хормайстар Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэлы БССР і нязменны кіраўнік кафедры харавога дырыжыравання Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыки. За час работы ім падрыхтавана больш як 800 хормайстраў. Вялікая колькасць фондавых запісаў і працэдзеных ім канцэртаў у якасці мастацкага кіраўніка і галоўнага дырыжора Акадэмічнага хору Нацыянальнай тэлерадыёкампаніі Рэспублікі Беларусь трывала сцвердзілі імя В.У. Роўды ў ліку выдатных дзеячаў сучаснага музычнага мастацтва. З яго імем звязаны творчыя дасягненні і міжнароднае прызнанне канцэртнага хору студэнтаў Акадэміі музыки, правядзенне рэспубліканскіх святаў, аглядаў дзіцячай і дарослай хара-

вой самадзейнасці, непераўзыденная інтэрпрэтацыя літургічнай музыкі.

За сваю самаадданую творчую працу В.У. Роўда ўганараваны ордэнам Францыска Скарыны, прэміяй “За дыхоўнае адраджэнне”. “н з’яўляецца поўным кавалерам ордона Святога князя Даніла Маскоўскага.

Памёр 20 лістапада 2007 года.

ГЕНАДЗЮ ЦЫХУНУ - 75

Генадзь Апанасавіч ЦЫХУН (нар. 30 кастрычніка 1936, вёска Кунцаўшчына Гарадзенскай раёна Гарадзенскай вобласці) — беларускі мовазнавец, галоўны навуковы супрацоўнік аддзела славянскага і тэарэтычнага мовазнанія Інстытута мовазнанія Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Доктар філалагічных навук (1982), прафесар. Акадэмік Міжнароднай акадэміі Еўразіі, доктар honoris causa Сафійскага юніверсітэта, замежны акаадэмік македонскай Акадэміі навук і мастацтваў, член Міжнароднага камітэта славістыкі, сябрас Рады ТБМ.

Скончыў аддзяленне славянскай філалогіі Ленінградскага дзяржаўнага ўніверсітэта па специяльнасці «Філолаг. Выкладчык беларускай мовы і літаратуры». Навуковая зацікаўленіні: этымалогія, балканістыка, арэальная лінгвістыка, гісторыя славістыкі. Славістычныя зацікаўленні спалучаюць даследаваннімі ў галіне беларускай мовы. Ін суаўтар «Этымалагічнага слоўніка беларускай мовы». Мае больш за 300 публікацый па тыпалогіі славянскіх моваў і іх сувязях, моўных звязках, гаворках Палесся і праблеме праславянскай мовы, па беларускай этымалогіі і дыялектнай мове, гісторыі і бібліографіі беларускай мовазнанічай славістыкі.

У 1964 годзе абараніў кандыдацкую дысертацию на тэму «Сінтаксіс займенніковых клітых у балгарскай і македонскай літаратурных мовах» (пад кіраўніцтвам д.ф.н. праф. Маслава Ю. С.). У 1982 абараніў доктарскую дысертацию «Тыпалагічная праблема балкана-славянскага моўнага арэалу».

У 1991-1993 Г.А. Цыхун быў старшынём Камісіі па ўдасканаленні правапісу Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны. У 1993-1994 працаў у складзе Дзяржаўнай камісіі па ўдакладненні правапісу беларускай мовы (старшыні народны паэт Ніл Гілевіч).

**Міністар адукацыі:
«Двухмоўе — гэта абавязак
ведаць беларускую мову»**

На паседжанні Палаты працтваўнікоў дэпутат Аляксей Кузьміч пацікавіўся ў міністра адукацыі Сяргея Маскевіча, хто з'яўляецца аўтарам ідэі выкладаць гісторыю і геаграфію Беларусі на расейскай мове. Міністар адказаў: аўтару німа, ініцыятары — «канкрэтныя грамадзяне».

- Аўтараў тут німа, а ініцыятары гэтай справы — канкрэтныя грамадзяне, якія нават у судовым парадку дамагаліся, каб гэтыя і некаторыя іншыя прадметы, уключна нават з беларускай літаратурай, выкладаліся на расейскай мове. Іхні аргумент, што ў нашай краіне двухмоўе і яны разумеюць гэта, як права

выбіраць мову. У мяніне асабіста іншы падыход да гэтай праблемы, — цытуе Маскевіча Раёл Свабода.

Міністар адукацыі за- пэўнівае, што намагаецца пад- трымліваць беларускую мову ва ўсіх сферах:

- Я лічу, што двухмоўе — гэта абавязак кожнага гра- мадзяніна Беларусі ведаць беларускую мову і валодаць ей. Гэта не права выбараў адной з двох мовай, а абавязак. Гэта мая асабістая думка, — заяўві міністар адукацыі Сяргей Маскевіч. - Але галоўным у па- шырэнні выкладання беларускай мовы з'яўляецца жа- данне бацькоў, а яго ўсё менш. У гэтым годзе ў Менску гэта вельмі востра адчувалася, — падкресліў ён.

Як перадае БелаТАН, Маскевіч таксама лічыць, што неабходна ўзманиць папуля- рызацьню беларускай мовы і на мясцовым узроўні, і ў парла- менце, праводзячы пасяджэнні на беларускай мове.

Спіс

асоб, абранных у склад рэспубліканскай Рады ТБМ
на XI з'ездзе Грамадскага аб'яднання “Таварыства
беларускай мовы імя Францішка Скарыны”

23.10.2011 г.

1. Аксак Валянціна Іванаўна, г. Менск
2. Акулін Эдуард Аляксандравіч, г. Менск
3. Анісім Алена Мікалаеўна, г. Менск
4. Арлоў Уладзімір Аляксеевіч, г. Менск
5. Бабіч Юрый Міхайлавіч, г. Віцебск
6. Багданкевіч Святланіца Мікалаеўна, г. Менск
7. Баравік Марыя Якаўлеўна, в. Падсвілле, Глыбоцкі р-н
8. Бароўскі Анатоль Мікалаеўіч, г. Гомель
9. Баршчэўскі Леанід Пятровіч, г. Менск
10. Барэль Таццяна Уладзіміраўна, г. Асіповічы
11. Бураўкін Генадзь Мікалаеўіч, г. Менск
12. Вярцінскі Анатоль Ілліч, г. Менск
13. Вячорка Вінцук Рыгоравіч, г. Менск
14. Гарэцкі Радзім Гаўрылавіч, г. Менск
15. Гілевіч Ніл Сымонавіч, г. Менск
16. Дзіцэвіч Людміла Мікалаеўна, г. Менск
17. Дзялячкоў Алег Уладзіміравіч, г. Магілёў
18. Завальнов Уладзіслаў Мацвеевіч, г. Менск
19. Запрудскі Сяргей Мікалаеўіч, г. Менск
20. Зуёнак Васіль Васільевіч, г. Менск
21. Іванова Бярнарда Пяцроўна, в. Прывулкі, Менскі р-н
22. Каласоўскі Юрась, г. Маріліёў
23. Колас Уладзімір Георгіевіч, г. Менск
24. Красоўская Таццяна Мікалаеўна, г. Магілёў
25. Крой Аляксандар Ільіч, г. Гародня
26. Круп Валянціна Іосіфаўна, г. Полацк
27. Кручкоў Сяргей Мікалаеўіч, г. Менск
28. Лукашніка Любоў Яўгенеўна, г. Віцебск
29. Мальдзіс Адам Восіпавіч, г. Менск
30. Марачкін Аляксей Антонавіч, г. Менск
31. Марачкіна Ірына Сяргеевна, г. Менск
32. Навумчык Іосіф Адамавіч, г. Віцебск
33. Новік Максім Мікалаеўіч, г. Гомель
34. Панізік Сяргей Сцяпанавіч, г. Менск
35. Пяткевіч Аляксей Міхайлавіч, г. Гародня
36. Райчонак Ада Эльеўна, в. Германавічы, Шаркаўшч. р-н
37. Раманцэвіч Валянціна Карлаўна, г. Менск
38. Родзік Анатоль Леанідавіч, г. Віцебск
39. Рымаш Алеся Георгіевіч, г. Наваполацк
40. Савіцкі Мікалай Іванавіч, г. Менск
41. Санько Зміцер Хведаравіч, г. Менск
42. Содаль Уладзімір Ілліч, г. Менск
43. Стэпановіч Язэп Міхайлавіч, г. Менск
44. Суднік Станіслаў Вацлававіч, г. Ліда
45. Сырыца Віктар Антонавіч, г. Баранавічы
46. Трусаў Алег Анатольевіч, г. Менск
47. Тушынскі Дзяніс Міхайлавіч, г. Менск
48. Цыхун Генадзь Апанасавіч, г. Менск
49. Чечат Алеся Віктараўіч, г. Менск
50. Шылдоўская Ніна Анатольевіч, г. Менск
51. Якавенка Яўген Яўгенавіч, г. Гомель

Сумныя думкі ў дарозе або як спыніць русіфікацыю Беларусі

Штогод даводзіцца перасякаць амаль усю Беларусь ад Пінска да мяжы з Пскоўскай вобласцю, і далей - у Пскоў і Эстонію. На гэтым шляху ляжаць землі Берасцейскай, Менскай. Віцебскай і частка Карэліцкага раёна Гарадненскай вобласці.

Прызнаюся шчыра, што я люблю падарожжы, люблю глядзець ў акно аўтамабіля і ці вагона цятніка, захапляючыся прыгожосцю родных краяў дарагой Бацькаўшчыны, адкрываючы новыя вёскі і гарады, якія ляжаць на майм шляху. Радуюся дагледжаным вясковым дварам, добрым дарогам і прыгожым гарадам. Але гэту радасць заўсёды абраива сум і горыч, што родная мова выцікае з ужытку ў прыдарожным (і не толькі) афармленні называў сёл і гарадоў, рэкламных шыльдаў. Сэрцам адчуваю, што еду па беларускай зямлі, але хвілін здаеща, што я ўжо на Пскоўшчыне. Но рускамоўныя вёскі і гарадоў, заводаў і фабрык, раёнай і абласцей, розных рэкламных: агітацыйных шыльдаў вельмі часта прымушаюць абураца, гневаща і сумаваць ад таго, што ўсё гэта ішчыць нацыянальную мову. Колькі ж можна убіваць у головы чыноўнікаў, што народ, нацыя пазнаеца ў першую часць па мове, якая ляжыць у аснове культуры народа, яго гісторыі. Адносіны да нацыянальнай мовы вызначаюць адносіны да народа, да чалавека. Вядома, што той, хто не любіць родную мову, не любіць і народ, якому гэтая мова родная. Вось канкрэтныя прыклады, якія яскрава гаворачаў аб tym, што мова беларуская не ў пашане ва ўладных структурах. Перасё мяжу Расія-Беларусь. Першым гародам, куды трапляю, з'яўляецца Палацк. Гэта — гарад гарадоў беларускіх. Адсюль пачынаеца гісторыя нашай зямлі. Яму наканавана самім лёсам несці беларускасць. Але, відаць, галоўнаму чыноўніку гэта гайсторажытнайшага паселішча беларускай зямлі, беларуская мова — нішто ў парайнанні з яго пасадай. На ўездзе стаіць жалезабетонная стэла, дзе назва горада пазначана па руску. І толькі праз нейкі 50-100 м ад яе сцілі шыцы з беларускай назвай. Парадокс.

Перасякаю мяжу Ушачскага раёна. Мусіць, усім свядомым, адкуваўным людзям вядома, што гэта радзіма Вялікага Беларуса — Народнага пісьменніка Васіля Быкаўа. Треба, каб улада, а не толькі простыя людзі, шанавала памяць свайго славутага земляка, але ж не! Тут німа не толькі мемарыяльная знака, што Ушаччына — радзіма В. Быкаўа, але і жалезны ўказальнік раёна на вялізным жалеза-бетонным збудаванні пазначаны па-руску. Сорам! И не толькі! Самымі рускімі з'яўляючыся чыноўнікі лясной гаспадаркі. Толькі адзіны ўказальнік убачыў у Клецкім раёне, дзе па-беларуску пазначана: «Клецкі лясгас». Парадавала. Усё астнайне аформлена толькі па-руску.

У свой час звязтаўся ў Целяханскі лясгас з працаваю афармлення ўсёй агітацыйнай прадукцыі перавесці на беларускую мову. Думаецца, хоць нешта змянілася? Хіба толькі тое, што той дырэктар пайшоў на пенсію, а прыйшоў новы чалавек, для якога беларуская мова — чужая. Як адносица міністр лігі да беларускай мовы, так вядуць сябе і яго падначаленія.

Не лепша становішча з беларускай мовай і ў сістэме сельскай гаспадаркі. Дзякуючы тому, што нядына ў Ганцавічах прайшло свята пісьменства, толькі ў Ганцавіцкім раёне не ўбачыў шыльды з беларускімі называмі: «СВК» «Дубякі», «СВК «Агарэвічы» і г.д.

Русіфікацыя Беларусі працягваецца. Як спыніць яе?

Думаю, яна спыніцца толькі тады, калі вышэйшая ўлада памяняе свае адносіны да беларускасці. А ці здолна яна пайці на такое? Мне здаецца, што я ўжо на Пскоўшчыне. Но рускамоўныя вёскі і гарадоў, заводаў і фабрык, раёнай і абласцей, розных рэкламных: агітацыйных шыльдаў вельмі часта прымушаюць абураца, гневаща і сумаваць ад таго, што ўсё гэта ішчыць нацыянальную мову. Колькі ж можна убіваць у головы чыноўнікаў, што народ, нацыя пазнаеца ў першую часць па мове, якая ляжыць у аснове культуры народа, яго гісторыі. Адносіны да нацыянальнай мовы вызначаюць адносіны да народа, да чалавека. Вядома, што той, хто не любіць родную мову, не любіць і народ, якому гэтая мова родная. Вось канкрэтныя прыклады, якія яскрава гаворачаў аб tym, што мова беларуская не ў пашане ва ўладных структурах. Перасё мяжу Расія-Беларусь. Першым гародам, куды трапляю, з'яўляецца Палацк. Гэта — гарад гарадоў беларускіх. Адсюль пачынаеца гісторыя нашай зямлі. Яму наканавана самім лёсам несці беларускасць. Але, відаць, галоўнаму чыноўніку гэта гайсторажытнайшага паселішча беларускай зямлі, беларуская мова — нішто ў парайнанні з яго пасадай. На ўездзе стаіць жалезабетонная стэла, дзе назва горада пазначана па руску. І толькі праз нейкі 50-100 м ад яе сцілі шыцы з беларускай назвай. Парадокс.

Прайшоў чарговы з'езд ТБМ імя Ф. Скарыны, на якім ішла шчыра размова прастан і лёс роднай мовы. Наша аўяднанне сабраўшы ў сваіх шэрагах найлепшых сыноў і дачок Бацькаўшчыны, для якіх лёс роднай мовы і націбеларускай на першым плане. І я спадзяюся, што на наступны з'езд еду, мы не ўбачым на дарогах Беларусі ніводнага рускамоўнага ўказальніка, ніводнай рускамоўнай шыльды, рэкламы, наглядна-агітацыйнага шыльда. Мы — сама забойцы. Хто ж будзе паважаць нас такім? Вядома — ніхто! Калі так будзе працягвацца і далей, то мы знікнем як нацыя. І, відаць, ператворымся ў рабскую массу. Не знаю як хто, а я гэта не жадаю ні сабе, ні ўсім беларусам.

Прайшоў чарговы з'езд ТБМ імя Ф. Скарыны, на якім ішла шчыра размова прастан і лёс роднай мовы. Наша аўяднанне сабраўшы ў сваіх шэрагах найлепшых сыноў і дачок Бацькаўшчыны, для якіх лёс роднай мовы і націбеларускай на першым плане. І я спадзяюся, што на наступны з'езд еду, мы не ўбачым на дарогах Беларусі ніводнага рускамоўнага ўказальніка, ніводнай рускамоўнай шыльды, рэкламы, наглядна-агітацыйнага шыльда. Мы — сама забойцы. Хто ж будзе паважаць нас такім? Вядома — ніхто! Калі так будзе працягвацца і далей, то мы знікнем як нацыя. І, відаць, ператворымся ў рабскую массу. Не знаю як хто, а я гэта не жадаю ні сабе, ні ўсім беларусам.

Уладзімір Гук,
старшыня Пінскай
районнай суполкі ТБМ
імя Ф. Скарыны.

120 гадоў з дня нараджэння беларускага мовазнаўца Іосіфа Воўк-Левановіча

6 лістапада 2011 года
спаўніеца 120 гадоў з дня
нараджэння беларускага мовазнаўца
Іосіфа Васільевіча
Воўк-Левановіча (1891—1943).

І.В. Воўк-Левановіч нарадзіўся ў вёсцы Копча Свіслацкай воласці Бабруйскага павету (цяпер Асіповіцкі раён Магілёўскай вобласці) у сялянскай сям'і. У 10 год бацька ўладаваў яго ў Бабруйскую гімназію. За выдатны поспехі ў вучобе быў вызвалены ад аплаты. У 1911 годзе скончыў гімназію са срэбным медалём. У тым жа годзе Воўк-Левановіч паступіў у Пецяр-бургскі ўніверсітэт на гісторычна-філалагічны факультэт.

У 1914 годзе, скончыўшы трэћы курсы ўніверсітэта, ён па ўласным жаданні пайшоў на фронту. У 1918 годзе пасля некалькіх раненняў і цяжкай хваробы быў прызнаны непрыдатным да далейшай вайсковай службы і вярнуўся да бацькоў. Амаль два гады выкладаў рускую і лацінскую мовы ў Бабруйскай прыватнай гімназіі Гадыцкага-Цвіркі і Клецкай грамадскай гімназіі.

З 1920 па 1922 год служыў у Чырвонай Армії, апошні год службы быў штатным выкладчыкам рускай мовы на 81-х Менскіх камандных курсах. Толькі праз восем гадоў, увесень 1922 года, Воўк-Левановіч нарэшце змог узнавіць вучобу ва ўніверсітэце і ў траўні 1923 года атрымаў дыплом аб яго заканчэнні. Яму прапаноўваюць месца выкладчыка на кафедры рускай мовы, але Воўк-Левановіч адмаяўляеца і вяртаецца на радзіму.

Працуе ў Менску выкладчыкам беларускай мовы і літаратуры ў польскім і ўрэйскім педагогічных тэхнікумах. У 1924 годзе яго залишаюць асістэнтам на кафедру

Выбітныя дзеячы беларускай Рэфармацыі

Шляхетны касцюмаваны баль у гонар Дня Рэфармацыі адбыўся 29 кастрычніка ў Менскім моладзевым тэатры эстрады. Да шаноўных паноў і паненак з Малінаўкі, Кунцаўшчыны і Серабранкі прыехалі віленскі ваявода гетман Мікалай Радзівіл Руды з жонкай Кацярынай, канцлер ВКЛ Мікалай Радзівіл Чорны з жонкай Альжбетай і іншыя іхнія сучаснікі. Госці змаглі павітаць гарачымі воплескамі падканцлеру ВКЛ Астафія Валовіча і маршалку Гераніма Хадкевіча.

Дзейныя асобы перанеслі глядачу ў 16-е стагоддзе, ў залаты век Беларусі, і далі адчуць, якімі клопатамі ў той час жылі дзяржаўныя мужы Вялікага Княства Літоўскага. Патрыятычны магнацкі род Радзівілаў меў памкненні будаваць школы, развіваць асвету, друкаваць Біблію і несці народу слова Божае. Мікалай Радзівіл Чорны і яго аднадумцы сярод палітычнай эліты ВКЛ дзейнічалі з вялікім пасячэннем і адказнасцю. Свайм коштам яны закладалі евангельскія цэрквы, адчынялі школы, дзе магла вучыцца моладзь з розных пластоў грамадства, будавалі друкарні, выдавалі падручнікі і катехізмы. Значны ўплыў у ВКЛ у той перыяд мелі евангельскія цэрквы. Жывая, непасрэдная вера пабуджала да паляпшэння гаспадарскай дзейнасці і адукцыі, выбітныя дзеячы беларускай Рэфармацыі паспрыялі духоўнаму ўздыму і пашырэнню асветы.

Міжтым, каб захаваць рэлігійную талерантнасць, шляхта ў 1573 годзе прыняла акт Варшаўскай канфедэрацыі, якая дэклараўала прынцыпы раўнаправя ў паміж людзьмі розных вызнанняў.

- Мы адзначаем Дзень Рэфармацыі 31 кастрычніка такім чынам ужо ў шосты раз, - распавёў прыхаджанін евангельскай царквы ў гонар Яна Прадвесніка Павел Сітнік.

У гэтым годзе пляцоўкай для правядзення фэсту стаў Моладзевы тэатр эстрады.

Аўтарамі сцэнару пасноўкі з'яўляюцца Наталля Шэйн, Алена Сітнік і Наталля Бачышча.

У галоўных ролях выступілі актор Нацыянальнага Акадэмічнага тэатра імя Горкага Уладзімір Глогаў, артысты Маладзёжнага тэатру Констанцін Міхаленка, а таксама Ганна Харланчук і Наталля Бачышча. Акторы выдатна перадалі дух эпохі і партрэтнае падабенства з героямі, рысы якіх захаваліся на гравюрах і эстампах, іх гарачыя памкненні да прагрэсіўных пераўтварэнняў.

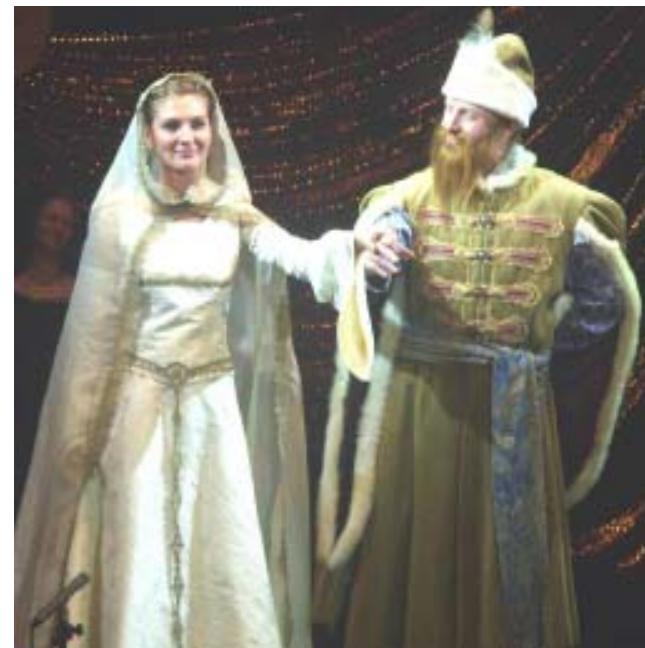
Заснавальнік:
ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб реєстрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:
231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslova@tut.by

У другай частцы дзеяння гурт “Стары Ольса” на чале са Зміцерам Сасноўскім выкананы на дудзе, флейце і ўдарных музычных п'есах са старадаўнім “Полацкага сыштка”.

- Апошнія два гады мы займаёмся менавіта гэтым скарбам нашай музыкі, - сказаў З. Сасноўскі. З эмацыйным уздымам

с лухамі ўспрынілі п'есы “Цюба”, “Слічна квецце”, танцы “Кантарыя” і “Дрыгва” да іншых.

На заканчэнні трохдневнай прагучай гімн войска ВКЛ “Бог нам раіць” у выкананні вядомага гурта і юных скрыпачоў.

Госці свята адчулуі сваё дачыненне да гістарычных беларуска-ліцвінскіх каранёў, гонар за шляхетных продкаў. Дзеци, якіх было шмат у зале, пранікліся рыцарскім духам.

Важна, што адраджэнне хрысціянскіх традыцый і прававеданне становічых сямейных ідэалаў ідзе ў той час, калі іншыя міністэрстві ў захапленні ад чужынскіх паганскіх культав. У той жа вечар у розных кутках горада на вуліцах можна было пабачыць “прывідаў” з зялёнімі валасамі, якія вярталіся з Хэлупіна. Зразумела, што краіну ўмацуюць і адбудуюць

годныя дзеячы, выхаваныя на шляхетных хрысціянскіх традыцыях.

**Э. Дзвінская,
фота аўтара.**

На здымках:

1. Мікалай Радзівіл Руды з жонкай Кацярынай (К. Міхаленка, Г. Харланчук)
2. Мікалай Радзівіл Руды і Мікалай Радзівіл Чорны.
3. Гістарычныя персанажы ў зборы.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Вінцук Вячорка, Юрась Каласоўскі, Ірына Марачкіна, Леакадзія Мілаш, Максім Новік, Язэп Палубятка, Алеся Петрашкевіч, Аляксей Пяткевіч, Уладзімір Содаль, Станіслав Суднік,

Павел Сцяцко, Алег Трусаў.

<http://nashaslova.mns.by/>

<http://pawet.net/>

Рэфармацыя або “Баль у Радзівілаў”

“... Вось жа абудзіць у іхнаш Пан словам сваім ахвоту да ведаў спраўнейшых, узмоцніць імкненне ў іх да науку паўнайшай і да развагі паўнайшай ды мудрасці кемнай схіліць...”

Гэтыя слова асветнік Васіль Цяпінскі змясціў у выданні перакладу “Евангелля”, а сучаснае гучанне ім надаў новаасветнік, наш сучаснік А. Разана.

Кальвін, Лютар, Скарына, Цяпінскі, Будны - сейбіты ідэя Рэфармацыі ў XVI стагоддзі ў сваіх краінах. Як кожная эпоха імкненца акрэсліць выразныя правілы быцця чалавека, так неаспрочна, што час з'яўлення праваднікоў такіх правіл (ідэя) абумоўлены не толькі хадой гісторыі кожнай краіны, але і сусветнымі законамі быцця. Калі мы звернемся да вытлумачэння значэння слова “рэфармацыя”, то заўжды, што прачытаеца на ўсіх вядомых мовах у ім “перастварэнне формы”. Што ж маеца на ўвазе пад формай? Калі браца пад увагу існаванне на ментальным узроўні агульнага для людзей усяго свету тэксту “падручніка быцця ў Сусвеце”, то яскрава бачна, што тады толькі, калі ў свядомасці таго ці іншага народа ўзнікаюць падставы, гатоўнасць да ўспрыніць падобных правілаў, з'яўляючыся людзі, гатовыя дарэнесці святымі прадмовы да ведаў да ўсіх сваіх суайчыннікаў у форме, найбліжэйшай

для іх, а менавіта, сродкамі роднай мовы. Не а цэннае значэнне дзейнасці Ф. Скарыны, якому была небам дадзена адвага пісаць вядомыя цяпер усяму свету прадмовы да тэкстаў святымі пісаннямі.

I вось жа інноў пра форму ідэя - мову. Называючы свае творы прадмовамі, напэўна іх аўтар меў на ўвазе не толькі простае іх папярэднічанне святым пісьменам. Цяпер у гэтым слове праступае выразнае сутво прадмовы - пэўнага кшталту мовы, што была перадусім, праф-мовай, пераствараваючы якую ў беларускую, нашу суайчыннік пачынаў ёй пера-кладное выданне ўсёй Бібліі. I ў гэтым велізарны сэнс і значэнне яго прадмой - прадмой аўтарскіх і прызначаных для

бываючыя на “зорнае неба над вадамі ды маральны закон унутры вас...”

Ідэя ж Рэфармацыі

трансфармаваліся пазней і ў тэкстах філософскай думкі, і ў эстэтыцы мастацкіх кірункуў,

даючы апірышча не аднаму

пакаленню людзям аж да на-

шых дзён. Bo гэтыя ідэі - на ўсе

часы. Значыць Бог нам раіць

святкаваць дзень Рэфармацыі.

Са святам!

Наталля Супей.

**Аўтары цалкам адказныя за падбор
і дакладнасць прыведзенай інфармацыі**

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.

231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Газета падпісана да друку 7.11.2011 г. у 10.00. Замова № 2256.

Аб'ём 1 друкаваны аркуш. Наклад 2000 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпісі: 1 мес.- 3100 руб., 3 мес.- 9300 руб.

Кошт у розницу: па дамоўленасці.

“Чаму
старэюць
людзі?”

Такую назыву мае спектакль Беларускага дзяржаўнага тэатра лялек... Прэм'ера адбылася 25 верасня 2009 года... Аўтар прыпавесці Анатоль Вярцінскі – славуты беларускі паэт, драматург, публіцыст, крытык і перакладчык. За книгу “Нью-рэская сірэна” Анатоль Вярцінскі стаў лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі БССР, а пасля яму было нададзена званне “Заслужаны работнік культуры Рэспублікі Беларусь.. Трэба адзначыць, што спектакль ужо паспейштывалі ў Польшчу...

Пастаноўку ажыцяўіў славуты рэжысёр Аляксей Лялеўскі! Трэба адзначыць, што лялкі, флэш-анімацыю, сцэнаграфію і касцюмы зрабіла славутая Таццяна Нерсісян... Мне вельмі спадабалася музыка вядомага ў культурніцкіх колах гурта “Нагуаль”...

Спектакль разлічаны на дарослую аўдыторыю! Чаму старэюць людзі? Чаму так адбылося? “Можа таму, што за дабро людзі сталі ліхам плаціць? Таму, што кожны на іншых, як на ворагаў пазірае? Чаму людзі не зважаюць на тое, што згода будзе, а нязгоды руйнует? I бачыць нават не жадаюць, з-за чаго іх век хутка мінае, чаму з іхніх сэрцаў цеплыня зникае...”

Трэба адзначыць, што спектакль атрымаўся відовішчны і цікавы, дзяячы артыстам... Шмат рэжысёрскіх заходаў сустракае ў гэтай сцэнічнай інтэрпрэтацыі п'есы А. Вярцінскага! Мне вельмі спадабалася як выконваюць свае ролі: Цімур Муратаў (“Рыгорка”) і заслужаны артыст Беларусі Уладзімір Грамович (“Дзед”), а таксама Святланы Цітохіна (“Бабка”)... А вось Алеся Васько (“Змей”) вартаў таго, каб атрымаць званне заслужаны артыст Беларусі, бо яго ігра заўсёды цікавая. У спектаклі таксама задзейнічаны Зміцер Рачкоўскі... Трэба адзначыць, што ў Беларускім дзяржаўным тэатры лялек здаўна не прысвойвалі звані! Уладзіслаў Уласаў 40 гадоў адпрацаваў на гэтай сцэне, але пайшоў на пенсію толькі як заслужаны!

Трэба адзначыць, што спектакль “Чаму старэюць людзі?” з'яўляюцца добрым падарункам класіку беларускай літаратуры Анатолю Вярцінскаму, які днімі будзе святкаваць юбілей – 80 годзе з Дня народзінаў і знаходзіцца ў добрай творчай форме.

**Аляксей Шалахоўскі,
журналіст, гісторык
культуры.**